

УДК 338.46:061.2(477)

DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2025-2-205-211>

СОЛОМЕЧУК Артем Анатолійович
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти – доктора філософії
кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-2705-1062>
solomenchuk.artem422@vu.cdu.edu.ua

ПРОЩАЛИКІНА Аліна Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9867-2555>
alina1026@ukr.net

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ

Досліджено ключові проблеми розвитку неприбуткових організацій в Україні в умовах трансформаційних соціально-економічних процесів та воєнних викликів. Проаналізовано інституційні, ресурсно-фінансові, морально-психологічні та організаційно-управлінські обмеження функціонування неприбуткового сектору, зокрема нестабільність фінансування, недосконалість нормативно-правового регулювання, обмежений доступ до державної підтримки та низький рівень управлінської спроможності окремих організацій. Визначено основні напрями розвитку неприбуткових організацій України, зокрема диверсифікацію джерел фінансування, посилення фінансової прозорості та підзвітності, впровадження цифрових інструментів управління, розвиток партнерства з державою та бізнесом.

Ключові слова: неприбуткові організації, економіка неприбуткового сектору, фінансове забезпечення діяльності, механізми державного регулювання, бюджетна та грантова підтримка, інституційна спроможність, фінансова стійкість, економічна ефективність, сталий розвиток.

Постановка проблеми. Неприбуткові організації (НПО) є важливим фактором соціальної та економічної стабільності України в умовах війни, що сприяють розвитку громадянського суспільства та зміцненню соціальної згуртованості, допомагаючи людям відчувати себе частиною спільноти. В умовах воєнних викликів значно зростає економічне навантаження на неприбутковий сектор, що актуалізує проблему його сталого розвитку. Водночас функціонування неприбуткових організацій в Україні супроводжується низкою системних економічних проблем, серед яких недостатність та нестабільність фінансових ресурсів, обмежений доступ до бюджетного та інвестиційного фінансування, фрагментарність механізмів державної підтримки, низький рівень якості управління та інституційної спроможності окремих організацій. Недосконалість нормативно-правового регулювання та відсутність дієвих економічних стимулів стримують розвиток неприбуткового сектору як повноцінного суб'єкта економічних відносин.

У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність наукового осмислення проблем розвитку НПО в Україні з позицій економічної ефективності, фінансової стійкості та інституційного розвитку, а також розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів їх фінансового забезпечення та державного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання функціонування та розвитку НПО активно досліджуються як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. В зарубіжній літературі значну увагу приділено теоретичному осмисленню ролі неприбуткового сектору у формуванні суспільного добробуту, забезпечення сталого розвитку та взаємодії з державними інститутами. У працях Саломона Л. [1], Фостера В., Кіма П., Крістіансена Б. [2], Аршамбо Е. [3], Картера М., Блек Л. [4], Гансманн Х. [5], Стюарта А. [6] підкреслюється важливість диверсифікації джерел доходів, впровадження ефективних моделей фінансування та забезпечення прозорості діяльності

НПО. Вітчизняні дослідники Сенишин О., Пелех І. [7], Ільїна М.В. [8], Горват Т.Ю., Лугош Л.М., Ігнатко Я.В. [9] зосереджуються на особливостях формування сектору НПО в Україні, нормативно-правових аспектах їх діяльності, ролі в розвитку громадянського суспільства та наданні соціальних послуг.

Попри значний внесок цих досліджень у розуміння різних складових функціонування НПО, низка важливих економічних аспектів лишаються недостатньо розкритими в контексті сучасних викликів української економіки: недостатньо розроблені підходи щодо оцінювання фінансової ефективності неприбуткових організацій; існує прогалина у взаємодії між державними інструментами підтримки та реальними потребами сектору; обмежена увага приділяється формуванню ефективних моделей управління ризиками для НПО в умовах економічної невизначеності та воєнних викликів. Тому проблема комплексного економічного забезпечення та інституційної підтримки неприбуткового сектору потребує подальших досліджень.

Метою статті є визначення економічних передумов та обмежень розвитку неприбуткових організацій України.

Викладення основного матеріалу. НПО в Україні поступово трансформуються з допоміжного елементу громадянського суспільства у важливий суб'єкт господарювання, що бере участь у перерозподілі ресурсів, наданні соціальних послуг та забезпечені соціально-економічної стійкості держави. У довоєнний період розвиток НПО характеризувався відносною стабільністю, зростанням їх кількості та поступовим розширенням сфер діяльності, зокрема у соціальній, освітній та благодійній сферах.

Починаючи з 2020 року, кризові явища в економіці істотно загострили наявні проблеми розвитку НПО. Пандемія COVID-19, а згодом повномасштабна війна, з одного боку, різко підвищили суспільний попит на їх діяльність, а з іншого – ускладнили доступ до фінансових ресурсів та кадрового забезпечення. В цих умовах НПО стали важливими суб'єктами кризового реагування, гуманітарної допомоги та підтримки вразливих груп населення, що посилило їх економічну та соціальну значущість.

Водночас сучасний етап розвитку НПО в Україні характеризується зростанням ролі фінансової прозорості, цифровізації управлінських процесів, партнерства з державою та бізнесом. Formується запит на підвищення економічної ефективності діяльності НПО, впровадження інструментів оцінювання результативності та забезпечення довгострокової фінансової стійкості.

Чисельність НПО в Україні за різні роки відображена на рисунку 1.

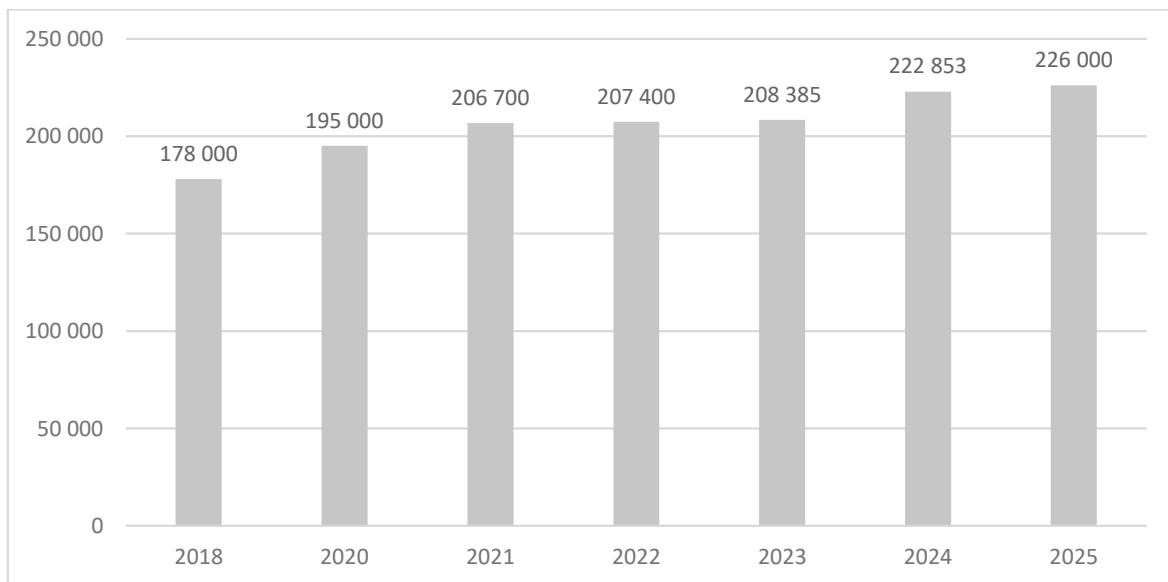

Рисунок 1 – Кількість НПО в Україні

Складено на основі [10; 11]

Дані рисунку свідчать про поступове зростання кількості НПО. Спovільнення зростання кількості НПО у 2022 році пояснюється реформою Реєстру неприбуткових установ та організацій, проведеною Державною податковою службою (ДПС). Реформа передбачала виключення неактивних або таких, що не відповідали вимогам Податкового кодексу (п. 133.4 ПКУ), організацій, що дозволило очистити реєстр від не діючих організацій і підвищити його актуальність. Після цього сектор відновив стабільне зростання на рівні 3–5% щорічно, а в окремих сегментах – значно швидше. Особливо помітне зростання спостерігається в сегменті благодійних організацій: з приблизно 12–17 тисяч у 2022 році до 33 тисяч у 2025 році. Це безпосередньо пов'язано з війною – нові організації створювалися для збору коштів, надання гуманітарної допомоги, евакуації та підтримки постраждалих. Громадські об'єднання (включаючи громадські організації та спілки) залишаються найбільшою групою сектору: їх кількість зросла з близько 52 тисяч у 2022 році до 107 тисяч у 2025 році, роблячи їх ключовим елементом громадянського суспільства.

Важливим напрямом інституційного регулювання діяльності неприбуткових організацій в Україні є виконання вимог Рекомендації 8 FATF [14], спрямованої на запобігання використанню НПО з метою фінансування тероризму та відмивання коштів. Згідно з ризик-орієнтованим підходом, що застосовується в Україні, фінансовому моніторингу підлягає не весь неприбутковий сектор, а його підмножина так званих «кризикових» організацій, до яких віднесено громадські об'єднання, благодійні та релігійні організації, а також профспілки.

Станом на 2024 рік до цієї категорії належало близько 121 тис. неприбуткових організацій, при цьому домінуючу частку становили громадські об'єднання (близько 58 %), що зумовлено як масштабами їх діяльності, так і різноманіттям джерел фінансування. За результатами національних оцінок ризиків, ризик використання неприбуткових організацій для відмивання коштів або фінансування тероризму в Україні оцінюється як «середній», що є позитивною динамікою порівняно з «значним» рівнем, зафіксованим у 2016 році. Зниження ризикового рівня стало результатом удосконалення системи фінансового моніторингу, гармонізації законодавства з міжнародними стандартами FATF, підвищення прозорості діяльності НПО та впровадження ризик-орієнтованих підходів до нагляду.

Сектор НПО в Україні у передкризовий період (2018–2019 рр) зростав поступово та прогнозовано, формуючи культуру професійного громадського активізму. Динаміка була зумовлена переважно внутрішніми реформами, зокрема децентралізацією та реформою житлово-комунального господарства. Це спровокувало масову реєстрацію ОСББ та розвиток громадських організацій, що займалися адвокацією демократичних змін.

Першим серйозним викликом, що змінив характер розвитку НПО, стала пандемія COVID-19 у 2020 році. Саме тоді волонтерські спільноти вперше продемонстрували здатність до надшвидкої мобілізації, фактично взявшись на себе частину державних функцій із забезпечення лікарень. Цей період став фундаментом для цифровізації благодійності: з'явилися інструменти для збору коштів онлайн, а суспільна довіра до благодійних фондів почала стрімко зростати, готовуючи ґрунт для майбутніх масштабних викликів.

Повномасштабне вторгнення 2022 року спричинило зростання кількості НПО та трансформацію їх діяльності. Спочатку був бум неформальних волонтерських організацій, однак з часом тисячі неформальних волонтерських груп прагнули легалізувати свою діяльність для ефективної співпраці з армією та міжнародними донорами. Протягом 2023–2024 років відбулася концентрація ресурсів навколо великих фондів-лідерів, які впровадили прозору звітність та професійний менеджмент, що дозволило оперувати мільярдними бюджетами. Первінний емоційний сплеск донатів об'єктивно знизився через виснаження ресурсів населення, недовіру до дрібних зборів. НПО переорієнтувалися на системну роботу з міжнародними грантами та корпоративним бізнесом.

Зростання кількості та ефективності діяльності НПО, аналіз досвіду їх діяльності, поява аналітичних звітів [12; 13; 14] дозволили узагальнити проблеми розвитку НПО України у таблиці 1.

Таблиця 1 – Класифікація проблем розвитку НПО в Україні

Група проблем	Особливості прояву
Інституційні	<p>Складність реєстрації НПО через вимоги Податкового кодексу України та тривалі процедури (понад 10 етапів) гальмує їх створення. Розмиті визначення статусу організацій та критеріїв надання податкових пільг створюють простір для довільного тлумачення норм контролюючими органами.</p> <p>Недостатність прозорих та зрозумілих механізмів контролю та звітності ускладнює як діяльність НПО, так і суспільний нагляд за їх роботою.</p> <p>Відсутність чітких норм захисту волонтерів у зонах ризику знижує мотивацію, особливо для тих, хто керується патріотичними та альтруїстичними мотивами.</p> <p>Складнощі з легалізацією діяльності, отриманням необхідних дозволів та підготовкою численної звітності для різних контролюючих органів гальмують розвиток НПО. Адміністративні процедури забирають значний час та ресурси, які могли б бути спрямовані на реалізацію місії.</p>
Ресурсно-фінансові	<p>НПО залежать від грантів і пожертв, але 60% організацій мають дефіцит фінансування. Лише кожна п'ята організація має гарантоване фінансування понад 3 роки, що створює значну невизначеність у плануванні. Організації вимушенні постійно шукати нові джерела фінансування, що відволікає ресурси від основної місії. Зміна пріоритетів донорів може привести до раптового припинення критично важливих програм. Це впливає на мотивацію учасників: волонтери часто змушенні самостійно покривати витрати, що призводить до вигорання.</p> <p>У воєнний час логістичні проблеми, як-от обстріли складів, додатково ускладнюють доступ до ресурсів. Інтенсивна конкуренція між організаціями за обмежені ресурси створює не завжди здорову атмосферу у секторі. Замість співпраці організації іноді дублюють зусилля або навіть конфліктують. Багато НПО втратили офіси, обладнання та персонал на окупованих територіях.</p>
Організаційно-управлінські	<p>Стереотипи про волонтерство як «тимчасову» діяльність знижують його престиж. Низька довіра до НПО через корупційні скандали (32% організацій втратили репутацію) зменшує соціальну мотивацію, яка є важливою для залучення молоді.</p> <p>Низький рівень професійних управлінських компетенцій у керівників НПО обмежує ефективність організацій.</p> <p>Недостатня увага до системного розвитку команди та ефективного залучення волонтерів знижує потенціал організацій. Відсутність інвестицій у навчання персоналу, слабка мотивація та високий рівень вигорання серед активістів створюють проблему плинності кадрів.</p>
Морально-психологічні	<p>Вигорання є ключовою проблемою учасників НПО. Брак психологічної підтримки та визнання знижує мотивацію.</p> <p>Відсутність сформованої культури благодійності та волонтерства у значній частині населення знижує потенціал для розвитку локального меценатства.</p>

Складено авторами

Багатоманітність та складність проблем розвитку НПО в Україні потребують пошуку нових напрямів розвитку. Сталий розвиток неприбуткового сектору можливий лише за умови консолідації зусиль та ефективної взаємодії всіх ключових стейкхолдерів суспільства – держави, бізнесу, НПО.

Висновки та перспективи подальших розробок. За останні роки НПО України стали ключовими гравцями у наданні допомоги постраждалим від війни, демонструючи винятковий рівень мобілізації та ефективності. Вони часто виявляються більш гнучкими та оперативними, ніж державні структури, у реагуванні на кризові ситуації. Попри численні виклики, український неприбутковий сектор демонструє вражаючі приклади успішної адаптації та інноваційних підходів до вирішення соціальних проблем. Загострення проблем її розвитку зумовило необхідність трансформації управління НПО. Різко зросла потреба у координації зусиль та об'єднанні ресурсів різних організацій для максимізації ефекту допомоги. Створюються нові платформи співпраці, мережі та коаліції НПО для ефективнішого реагування на виклики. Волонтерські рухи, ветеранські організації та об'єднання внутрішньо переміщених осіб стали новими впливовими групами громадянського суспільства, що формують порядок денний та вимагають системних змін від влади. Одним із напрямків розвитку НПО є розвиток моделей соціального підприємництва як стабільного джерела доходів для НПО. Створення екосистеми підтримки для соціальних підприємств, включаючи доступ до кредитування, менторства та ринків. Не менш важливим є системне підвищення професійності управління НПО через розробку спеціалізованих освітніх програм, організацію тренінгів з проектного менеджменту, фандрейзингу та стратегічного планування. Створення менторських програм та обмін кращими практиками між організаціями. З боку держави необхідним є вдосконалення законодавства шляхом встановлення чітких правил діяльності НПО, створення ефективних податкових стимулів для донорів та спонсорів, забезпечення прозорості процедур реєстрації та звітності.

Список використаних джерел

1. Salamon L. M. *The Resilient Sector: The Future of Nonprofit America*. Washington : Brookings Institution Press, 2003. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/thestateofnonprofitamerica2ndedition_chapter.pdf (дата звернення: 20.02.2025).
2. Foster W. L. *Ten Nonprofit Funding Models* / W. L. Foster, P. Kim, B. Christiansen. Stanford Social Innovation Review. 2009. URL: <https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2018/05/SSIR-Ten-Funding-Models-edit.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).
3. Archambault E. Comparing Nonprofit Sectors Around the World: What Do We Know and Where Do We Go From Here? *Journal of Nonprofit Education and Leadership*, 2015, Vol. 5, iss. 2. P. 106–124. URL: <https://js.sagamorepub.com/index.php/jnel/article/download/7583/5732> (дата звернення: 20.02.2025).
4. Carter R. Y. *Understanding the Nature of Non-Profit Incubators with Other Sector Incubators* / R. Y. Carter, L. Black. ODU Digital Commons. 2019. URL: https://digitalcommons.odu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1049&context=publicservice_pubs (дата звернення: 20.02.2025).
5. Hansmann H. *Economic Theories of the Nonprofit Sector*. Yale Law School. 1987. URL: <https://law.yale.edu/sites/default/files/documents/pdf/Faculty/Hansmanneconomictheories.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).
6. Stewart A. J. *Understanding Nonprofit Professionalization: Common Concepts and Applications for Fundraising*. University of Pennsylvania. 2014. URL: <https://sp2.upenn.edu/wp-content/uploads/2014/08/Amanda-Stewart.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).
7. Сенишин О., Пелех І. Проблеми та перспективи розвитку громадських організацій в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*, 2023, Випуск 65, С.157-166
8. Ільїна М.В. Соціально-економічна роль некомерційних організацій у забезпеченії сталого розвитку суспільства. *Механізм регулювання економіки*, 2011, № 3, С. 28-37.
9. Горват Т.Ю., Лугош Л.М., Ігнатко Я.В. Фінансове забезпечення діяльності неприбуткових організацій. *Статий розвиток економіки*, 2024, № 4 (51), С. 414-418 DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-58>
10. Про кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання : стат. Інформація. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2024/zd/sz_yur/sz_yur_0124_u.htm (дата звернення: 10.02.2025).
11. Реєстр неприбуткових установ та організацій : офіційні дані. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/reestri/111246.html> (дата звернення: 10.02.2025).
12. Бум благодійних організацій в Україні: аналіз даних ЄДР. Опендатабот. 2023. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/non-profit-2023> (дата звернення: 15.02.2025).

13. Фінансові звіти найбільших благодійних фондів України за 2022–2024 роки. Опендатабот. 2025. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/foundation-go-financial-reports-2025> (дата звернення: 15.01.2025).
14. Огляд щодо використання неприбуткових організацій у цілях легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення (за 2021-2023 pp.). Держфінмоніторинг України. Київ, 2024. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/%D0%9E%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%20%D0%9D%D0%9F%D0%9E/Oglad_NPO_2021-2023.pdf (дата звернення: 03.02.2025).
15. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation: The FATF Recommendations (including Recommendation 8: Non-Profit Organisations). Paris : FATF, 2023 URL:<https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html> (accessed: 15.02.2025).

References

1. Salamon, L. M. (2003). *The resilient sector: The future of nonprofit America*. Washington, DC: Brookings Institution Press. https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/thestateofnonprofitamerica2ndedition_chapter.pdf
2. Foster, W. L., Kim, P., & Christiansen, B. (2009). Ten nonprofit funding models. *Stanford Social Innovation Review*. <https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2018/05/SSIR-Ten-Funding-Models-edit.pdf>
3. Archambault, E. (2015). Comparing nonprofit sectors around the world: What do we know and where do we go from here? *Journal of Nonprofit Education and Leadership*, 5(2), 106–124. <https://js.sagamorepub.com/index.php/jnel/article/download/7583/5732>
4. Carter, R. Y., & Black, L. (2019). *Understanding the nature of non-profit incubators with other sector incubators*. ODU Digital Commons. https://digitalcommons.odu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1049&context=publicservice_pubs
5. Hansmann, H. (1987). *Economic theories of the nonprofit sector*. Yale Law School. <https://law.yale.edu/sites/default/files/documents/pdf/Faculty/Hansmanneconomictheories.pdf>
6. Stewart, A. J. (2014). *Understanding nonprofit professionalization: Common concepts and applications for fundraising*. University of Pennsylvania. <https://sp2.upenn.edu/wp-content/uploads/2014/08/Amanda-Stewart.pdf>
7. Senyshyn, O., & Pelekh, I. (2023). Problems and prospects of development of public organizations in Ukraine. *Visnyk of the Lviv University. Series Economics*, (65), 157–166.
8. Ilina, M. V. (2011). Socio-economic role of non-profit organizations in ensuring sustainable development of society. *Mechanism of Economic Regulation*, (3), 28–37.
9. Horvat, T. Yu., Luhosh, L. M., & Ihnatko, Ya. V. (2024). Financial support of non-profit organizations. *Sustainable Development of the Economy*, 4(51), 414–418. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-58>
10. State Statistics Service of Ukraine. (2024). *Number of legal entities by organizational and legal forms of management*. https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2024/zd/sz_yur/sz_yur_0124_u.htm
11. State Tax Service of Ukraine. (2025). *Register of non-profit institutions and organizations*. <https://tax.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/reestri/111246.html>
12. Opendatabot. (2023). *Boom of charitable organizations in Ukraine: Analysis of the Unified State Register data*. <https://opendatabot.ua/analytics/non-profit-2023>
13. Opendatabot. (2025). *Financial reports of the largest charitable foundations of Ukraine for 2022–2024*. <https://opendatabot.ua/analytics/foundation-go-financial-reports-2025>
14. State Financial Monitoring Service of Ukraine. (2024). *Review on the use of non-profit organizations for money laundering, terrorist financing and proliferation financing (2021–2023)*. Kyiv. https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/Oglad_NPO_2021-2023.pdf
15. Financial Action Task Force. (2023). *International standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation: The FATF recommendations (including Recommendation 8: Non-profit organisations)*. Paris: FATF. <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html>

SOLOMECHUK Artem

PhD student in the second year

Bogdan Khmelnitsky National University of Cherkasy,
Cherkasy, Ukraine

PROSHCHALYKINA Alina

PhD in Economics, Associate Professor,

Bogdan Khmelnitsky National University
of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine

PROBLEMS OF NON-PROFIT ORGANIZATIONS DEVELOPMENT IN UKRAINE

Introduction. Non-profit organizations (NPOs) are an important factor in the social and economic stability of Ukraine in times of war, contributing to the development of civil society and strengthening social cohesion, helping people feel part of the community. In times of war, the economic burden on the non-profit sector increases significantly, which makes the problem of its sustainable development more urgent. At the same time, the functioning of non-profit organizations in Ukraine is accompanied by a number of systemic economic problems, including insufficient and unstable financial resources, limited access to budget and investment financing, fragmentation of state support mechanisms, low quality of management and institutional capacity of individual organizations. Imperfection of regulatory and legal regulation and the lack of effective economic incentives hinder the development of the non-profit sector as a full-fledged subject of economic relations.

The purpose of the article is to determine the economic prerequisites and limitations of the development of non-profit organizations in Ukraine.

Results. The key problems of the development of non-profit organizations in Ukraine in the context of transformational socio-economic processes and military challenges were studied. The institutional, financial and organizational and managerial limitations of the functioning of the non-profit sector were analyzed, in particular, the instability of financing, imperfect regulatory and legal regulation, limited access to state support and the low level of managerial capacity of individual organizations. The main directions of development of non-profit organizations in Ukraine were determined, in particular, diversification of funding sources, strengthening financial transparency and accountability, implementation of digital management tools, development of partnerships with the state and business.

Conclusion. In recent years, Ukrainian NPOs have become key players in providing assistance to war victims, demonstrating an exceptional level of mobilization and efficiency. They often prove to be more flexible and operational than state structures in responding to crisis situations. Despite numerous challenges, the Ukrainian non-profit sector demonstrates impressive examples of successful adaptation and innovative approaches to solving social problems. The aggravation of its development problems has necessitated the transformation of NGO management. The need to coordinate efforts and combine resources of different organizations to maximize the effect of assistance has increased sharply. New cooperation platforms, networks and coalitions of NGOs are being created to respond more effectively to challenges. Volunteer movements, veteran organizations and associations of internally displaced persons have become new influential groups of civil society, shaping the agenda and demanding systemic changes from the authorities.

Keywords: non-profit organizations, economy of the non-profit sector, financial support of activities, mechanisms of state regulation, budget and grant support, institutional capacity, financial stability, economic efficiency, sustainable development.

Одержано редакцією: 19.02.2025
Прийнято до публікації: 18.03.2025